

פרשת וישב יעקב

פרק לז

(ג) כי הולידו והוא בן צ"א שנה. פירוש, נודע זה שיעקב היה ברדתו למצרים בן ק"ל שנה ויוסף בן ל"ט שנה, שהרי יוסף בן ל' שנה בעמדו לפני פרעה, וז' שני השבע וב' לרעב – הרי ל"ט <שנה>¹. הוצא אותם מק"ל, נשאר צ"א שהיו ליעקב כאשר הוליד יוסף.

(ז) מאלמים אלומים. מגזרת אלמים. פירוש, <אע"פ>² שהם משני בנינים.³

(ח) אני ואמך. על בלהה. פירוש, זה אמר כנגד הדרש, כשם שאי אפשר מאמך <כך בשאר בטל>⁴.

(טו) מעוברי דרך. זה כנגד הדרש: זה גבריאלי.⁵

(כה) התשעה אחים. פירוש, כי ראובן ובנימין לא היו שם. וצרי. מצאנוהו במקרא בשו"א תחת הצד"י. פירוש, כמו זה. ובקמץ חטף. מעט צרי (בר' מג, יא). ובחולם. ביחזקאל: וצורי (יח' כז, יז). וכתוב: הצרי אין בגלעד (יר' ח, כב). פירוש, זה כנגד הדרש שאמר, שאין דרכן של ערביים לשאת, <אלא>⁶ נפט ודברים שריחם רע.⁷ וא"ע רצה לומר, שהם באים מגלעד ושם הצרי מצוי, כאמרו דרך תמה: הצרי אין בגלעד? אם כן, לא היה <על צד>⁸ הקרי וההזדמן.

(לה) לא מת יצחק עד שהיה יוסף בן כ"ט <שנה>⁹. פירוש, נודע זה לפי שימי יצחק ק"פ <שנה>¹⁰, וימי יצחק כשהוליד יעקב ס' שנה, וימי יעקב כשהוליד יוסף צ"א שנה כאשר בארנו. אם כן, היה יצחק בן קנ"א

¹ כך בכ"י בג; בכ"י אד ליתא.

² כך בכ"י בד; בכ"י אג ליתא.

³ בכ"י ג פירוש זה חסר.

⁴ כך בכ"י ג; בכ"י אב ליתא; בכ"י ד: וכו'. ראה פירוש רש"י לפסוק.

⁵ ראה פירוש רש"י לפסוק; ראה גם תנחומא וישב, ב.

⁶ כך בכ"י גד; בכ"י א: רק; בכ"י ב: לא.

⁷ ראה פירוש רש"י לפסוק: 'למה פרסם הכתוב את משאם? להודיע מתן שכון של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע. ולזה נזדמנו בשמים שלא יוזק מריח רע'. ראה

⁸ כך בכ"י בגד; בכ"י א: כי אם על דרך.

⁹ כך בכ"י בג; בכ"י אד ליתא.

¹⁰ כך בכ"י בד; בכ"י אג ליתא.

>שנה<. ¹¹ הוצא קנ"א מן ק"פ שהם ימי יצחק, ישארו כ"ט ליוסף במות יצחק. וכל בנותיו. בתו ובת בנו. היא סרח בת אשר.¹²
(לו) על הרג. פירוש, במלכים המית שר הטבחים.¹³ ועל בשול. פירוש, בפרשה הזאת כמו בשמואל: ויאמר [שמואל] לטבח תנה¹⁴ את המנה (שמ"א ט, כג).¹⁵

פרק לח

(א-ב) ואל יקשה בעיניך דבר בצלאל, כי בגעתי במקומו אפרשנו. פירוש, רבותינו אמרו, כי כל האנשים¹⁶ ההם מכלב עד בצלאל הולידו בני שמונה שנה.¹⁷ וראייתם, <כי>¹⁸ כלב הוליד את חור וחור הוליד אורי ואורי הוליד בצלאל. וכלב היה בן מ' שנה בשלוח משה המרגלים, שהיו בשנית ליציאת מצרים. אם כן, תוך מ' שנה נולדו חור ואורי ובצלאל. ובצלאל בא לכלל אנשים להקמת המשכן, שהיה בשנית גם כן, שהיה בן י"ג >שנה<¹⁹ לפחות, וימי שלשה >הריונות, א"כ<²⁰ הולידו בני שמנה. והחכם אמר²¹ שזה אינו כן, כי כלב שהוליד חור

---

¹¹ כך בכ"י גד; בכ"י אב ליתא.

¹² ראה במ' טו, מו. בכ"י ד: הביאו לו לומר זה כי לא היה ליעקב, רק דינה, ובת בנו היא סרח בת אשר.

¹³ נראה שהכוונה לדנ' ב, יד: רב טבחיא די מלכא לקטלה לחכימי בבל.

¹⁴ כ"י א מוסיף: לי.

¹⁵ כ"י ו מוסיף: כתב בספר דניאל: ודע כי שר הטבחים של פרעה לפי דעתי אינו כמו רב טבחיא, כי מלת "טבח" בלשון הקדש תתפרש לשני טעמים: האחד, הרוגה, כמו רב טבחים. והראיה: די נפק לקטלא (דנ' ב, יד), וכמוהו: יובל לטבוח (יר' יא, יט), כצאן [לטבחא] (שם יב, ג), ורבים ככה. והשני, כמו בלשון ישמעאל, מבשל, כמו: וטבוח טבח (בר' מג, טז). כי אין אדם באותו זמן שוחטין צאן במצרים, כמו: לרקחות ולטבחות (שמ"א ח, יג), כי הנשים אינן שוחטות. וגם: וירם הטבח (שם ט, כד) (א"ע, דנ' ב, יד). ואם כן אמרו **ודברי המתרגם נכונים**, אינו דעת הא"ע, כי דעת המתרגם הוא כמו: רב טבחיא (דנ' ב, יד). (לח, א) **ובמקומו אפרשנו**. בפ' עקב, עיין שם (ראה א"ע, דב' י, ו). **בעת ההיא הבדיל** (דב' י, ח). כלומר, כי כת' (ויהי עקב) [בעת ההיא הבדיל] אחר: נסעו הגדגודה (בעת ההיא הבדיל) (שם, ז), והבחירה בלויים היה בשנה שניה לצאתם ממצרים. כלומר, (שכת') [בפר'] במדבר סיני, שכתוב שם: בשנה השנית לצאתם (במ' א, א), ואז היה בחירת הלויים.

¹⁶ בכ"י בד: הדורות.

¹⁷ סנהדרין סט ע"ב; ראה גם פירוש רש"י לדה"א ב, כ.

¹⁸ כך בכ"י בגד; בכ"י א ליתא.

¹⁹ כך בכ"י בגד; בכ"י א ליתא.

²⁰ כך בכ"י בד; בכ"י אג ליתא.

²¹ בכ"י ד: א"ע ז"ל דקדק.

היה כלב בן חצרון,²² וכלב בן יפנה היה המרגל, וחצרון היה בן פרץ בן יהודה. אם כן, היה להם זמן רב להוליד כל אלו הדורות. **כי ההולך מפאת צפון העולם לדרומו הוא יורד.** פירוש, הסיבה היא כדוריות הארץ שהוא עובר על קו השווי שהוא באמצע הארץ, הוא המקום הגבוה ממנה <ובלכתו אל דרום יורד באמת>.²³

(ט) **<בן תמים המזרחי. פירש העניין 'משכבו' הפוך>**.²⁴

(טו) **<והביא ראייה מביתו. המפרש ההוא היה לו בת מכסה פניה במיני צבעונין, והביא ראייה ממנה>**.²⁵

(כא) **ופירוש: קדשה, בפסוק: ולא יהיה קדש (דב' ג, יח).** פירש שם, שהיא מזומנת לכל.

(כד) **בתוספת מ"ם אחר שלש.** פירוש, שלשם.

פרק לט

(ז) **יפה תאר. כאמו.** פירוש, אמר זה כנגד הדרש שאמר, התחיל מסלסל בשערו.²⁶

(יא) **ודרש: ואין איש, דברי יחיד.** פירוש, זה אמר כנגד הדרש שאמר, 'בקש עצמו ולא מצא' (תנחומא וישב, ט).²⁷

פרק מ

(א) **בעבור שלא ישתנה.** פירוש,²⁸ בעבור הסמיכות, ותהיה מלת²⁹ סריסיו נקוד בשו"א.

(יא) **ואשחט אותם. כמו: שוחטי הילדים בנחלים (יש' נז, ה).** פירוש, שלא שחט אותם תוך הכוס אך מחוץ, ואח"כ שם התירוש תוך הכוס. וכן: שוחטי הילדים בנחלים, לא היו שוחטים אותם תוך הנחלים אבל

---

²² ראה פירוש א"ע לשם' לא, ב.

²³ כך בכ"י דהו (בשינויים קלים); בכ"י אבג ליתא. כ"י דה מוסיפים: (ט) **בן תמים המזרחי.** פירש העניין 'משכבו' הפוך. (טו) **והביא ראייה מביתו.** המפרש ההוא היה לו בת מכסה פניה במיני צבעונין, והוא הביא ראייה ממנה.

²⁴ כך בכ"י דהו (בשינויים קלים); בכ"י אבג ליתא.

²⁵ כך בכ"י דהו (בשינויים קלים); בכ"י אבג ליתא.

²⁶ ראה פירוש רש"י לפסוק; בר"ר פז, ג.

²⁷ כ"י ג מוסיף: ר"ל לא מצא עצמו מוכן לתשמיש.

²⁸ כ"י ו מוסיף: ר"ל כי מן הדין היה ראוי שישתנה.

²⁹ בכ"י ג: בעבור שלא ישתנה. בסמיכות אל הכנוי להיות.

על ראשי ההרים, כאמרו: על ראשי ההרים יזבחו (הושע ד, יג), והדם
שותת בנחלים.